

Miroslav Šedivý***Metternich
Staatsmann zwischen
Restauration und Moderne****SIEMANN, Wolfram (2010): C. H. Beck Verlag, München*

Na jaře tohoto roku se na pultech zahraničních knihkupectví objevila poněkud nenápadná biografie významného státníka první poloviny 19. století knížete Metternicha z pera předního německého historika působícího na mnichovské univerzitě Wolframa Siemanna. Malý formát a rozsah 128 stran skutečně mohou vést k přehlednutí této knížky a vyvolat dojem, že je to jen jedna z mnoha monografií o osobnosti, ke které již snad ani nemůže být řečeno něco nového. Společně s popularizační formou předkládané práce pak mohou vést k podezření, že autor se na poslední chvíli rozhodl něco vytěžit ze dvou nedávno uplynulých kulatých výročí spojených s Metternichem: 200 let od jeho nástupu do funkce rakouského ministra zahraničí (1809) a 150 let od jeho smrti (1859).

Uvěřit tomuto prvnímu dojmu by však byl velký omyl a současně i škoda, neboť na relativně malém prostoru předkládá profesor Siemann čtenáři nové informace a v mnoha ohledech nový pohled na tuto převážně negativně vnímanou osobnost. Metternich je stále často jednostranně označován za slepého reakcionáře, arcinepřítele národů a lidských práv, lháře a podvodníka. Tento dojem převládá mimo jiné i proto, že jeho život nebyl do dnešní doby důkladně prozkoumán. Jistě, Metternich se může těšit z mnoha monografií věnovaných jeho osobě, ovšem při bližším pohledu čtenář zjistí, že jejich autoři založili své informace často na základě převážně sekundární literatury, kterou doplnili o několik odkazů na Metternichovu vydanou korespondenci. Ta však ve skutečnosti obsahuje jen zlomek jeho dochované písemné pozůstalosti. Pochopitelně to není případ všech publikací na toto téma a především některé z tematicky úžeji zamě-

ných odborných prací vynikají vysokou kvalitou. Ty však na plnohodnotnou revizi dosa-
vadního pohledu na celou Metternichovu životní pouť nestačí.

Siemannova útlá monografie pochopitelně nemůže být takovou revizí a ani
to není jejím záměrem, nicméně představuje významný krok k tomuto cíli. V ní obsa-
žené informace jsou totiž výsledkem několikaletého výzkumu uskutečněného především
v českých, německých a rakouských archivech. Professor Siemann například jako první
historik pročetl veškeré relevantní listiny v Metternichově osobním i rodinném archivu
v Praze, stejně tak i dokumenty k jeho panstvím v Čechách a Porýní. Hlubokou znalost
primární a sekundární literatury vyplývající mimo jiné z celoživotního zájmu o německé
a rakouské dějiny v 19. století ani není třeba zmiňovat.

Tato rozsáhlá heuristická základna se jasně odráží v samotné knize, která
v žádném případě není „jednou z mnoha“ a přes svůj omezený rozsah patří k tomu nej-
lepšímu, co na toto téma kdy bylo napsáno. Siemann od samého počátku přesvědči-
vým a mimořádně poutavým způsobem představuje Metternicha jako státníka, jehož
názory nebyly výsledkem reakcionářské omezenosti, nýbrž konzervativního smýšlení,
které v mnoha ohledech nepostrádalo logiku. Toto pozitivnější hodnocení Metternicha
v žádném případě není prvoplánovým chvalozpěvem, nýbrž výsledkem fundované ana-
lýzy založené na kritickém hodnocení shromážděných faktů a mimořádné znalosti kon-
textu doby. Právě její pochopení je nezbytné k správnému hodnocení Metternichových
postojů a činů, jak nedávno dokázal přední britský historik Alan Sked v knize *Metternich
and Austria: An Evaluation* (Palgrave Macmillan: Basingstoke, New York 2008). Jestliže
hlavní přínos Skedovy práce spočívá právě v odmítnutím mnoha zažitých klišé spojených
s hodnocením Metternichovy doby, u Siemanna je pozornost soustředěna především na
samotného Metternicha. Zcela oprávněně se na počátku své monografie věnuje formo-
vání konzervativních názorů mladého šlechtice z Porýní, jenž v důsledku Velké francouz-
ské revoluce odešel s rodinou do Vídně, kde se záhy uplatnil v císařských službách a po-
stupně se dostal na post, z kterého ovlivňoval dění nejen uvnitř habsburské monarchie,
ale v celé Evropě. Siemann se věnuje oběma oblastem působnosti rakouského státníka
stejně jako jeho osudu po vynuceném odchodu do ústraní.

Siemannova práce nabízí do značné míry originální a dle mého názoru správný
pohled na Metternicha, jehož podrobný životopis tento historik představí s největší prav-
děpodobností v roce 2013. Do té doby může již existující biografie sloužit k zamyšlení
o období, které mělo mimořádný význam pro utváření moderních evropských dějin,
a o osobnosti, která do tohoto vývoje významnou měrou zasáhla. Přesto jí historiogra-
fie zůstává ještě hodně dlužna, neboť mnohé ještě nebylo vyřčeno a mnohé z již vyřče-
ného bylo řečeno zaujatým způsobem. I proto je Metternich všeobecně přijímán neg-
ativněji než Napoleon Bonaparte, jenž odvětil na prosbu knížete pronesenou v červnu
1813, aby již nepokračoval ve válce a zbytečně neobětoval životy mnoha vojáků, těmito
slovy: „Muž jako já sere na životy milionu lidí.“ (Siemann, s. 48)

Siemann, Wolfram, Metternich. *Staatsmann zwischen Restauration und Moderne*, Mün-
chen: C. H. Beck Verlag, 2010, 128 stran. ISBN 978-3-406-58784-9